

På den mobila minicirkusen för barn ska det vara roligt. Allt som är tråkigt är bannlyst.

Kabuls färggladaste ställe

TEXT: JOHAN RAHM
BILD: MALIN LAGER

Det är ganska bombat i den här stadsdelen. Det är trasiga murar, skotthål, villaruiner och andra vrak. Svart katt med halvt öra sitter och skrotar i dammet på gatan. Svarten är lika tilltufsad och levande som sina kvarter.

Stadsdelen heter Kart-e-Se och ligger i Kabul. Här finns det nyöppnade parlamentet. Här bodde förr besuttna afghaner i rymliga villor med stora trädgårdar. Många av dem flydde utomlands. Somliga återvänder nu för att ta tillbaka vad som finns kvar av sina gamla hem. Då blir andra bostadslösa: de som flyttat in under tiden. De tvingas dra vidare och blir flyktingar i sin egen stad. Alltmedan husen de bodde i repareras och byggs om. Det byggs många nya hus också.

Barn, överallt är det barn. 45 procent av Afghanistanens befolkning är under 15 år. Men var ska de ta vägen? Här finns inga parker eller lekparkar, knappt ens skolor. Fyra av fem miljoner barn går i grundskolan. Det betyder inte att de har klassrum med tak. Mycken undervisning sker utomhus, under bar himmel, under träd eller tältdukar.

Första gången jag besöker är det vinterlov. Det håller på i tre månader. Det för kallt att sitta still kylan. Barnens Kulturhus har dock inte stängt. Mer än 300 barn har skrivit in

sig i vinterskolan. Hela tiden kommer det föräldrar med barn. Föräldrar som bönar och ber om att deras barn också ska få skriva in sig. Men det är fullt och budgeten visar på minus för vinterskolan. Detta trots att kostnaden ligger på endast 30 dollar per barn och månad. Då ingår även mat.

MMCC står det sprayat på muren: Mobile Mini Circus for Children. Detta torde vara Kabuls färggladaste

tillhåll. Barnen vill ha det så. Det är de som har bestämt färgerna. Och det är de som bestämmer aktiviteterna i huset. Det enda kravet från de vuxna är att det ska vara roligt. Allt tråkigt är uttryckligen bannlyst.

Allt det här kan man ägna sig åt på MMCC: jonglera, spela dockteater, gymnastik, drama, clowneri, måla, sjunga, musicera, göra film, laga mat, snickra, sy, akrobatik, taekwondo, berätta historier, göra tidning och blåsa av fyrverkerier. Därtill kan man lära sig engelska och pashto, ett av språken i Afghanistan. Samt studera koranen, mänskliga rättigheter och lära sig mer om sitt hemland. Det här är en cirkus utan djur. Undantaget av några hundar som inte uppträder.

– Vi kallar det för cirkus för att vi vill få fram den där WOW-känslan,

säger David Mason och slänger ut med armarna. Det är så det ska vara. Framgång mäter vi i barnaskratt. Cirkusgruppen har uppträtt för en halv miljon barn runt om i landet. Varje föreställning inleds med en islamsk bön.

David Mason är dansk-iransk med fötterna stadigt i både Europa och den islamska världen. Det har varit

” Det här är först och främst ett projekt för att skydda barn, att ge psyko-socialt stöd i en tuff miljö där barn inte alltid får vara barn.

en grundförutsättning för verksamheten, att kulturella minor har kunnat undvikas i ett känsligt skede av Afghanistans historia.

– Vi vill ofta vara mer afghanska än afghanerna, använda lokala instrument och

alltid ha det afghanska som utgångspunkt för skapandet, betonar Berit Mülhausen.

Tillsammans med David Mason grundade hon Barnens Kulturhus och Minicirkusen för snart fyra år sedan. Då målade barnen en 24 meter lång banderoll. Barnen får alltid själva bestämma innehållet. De vuxna hjälper till med material och teknik. Det blev 24 meter krig, stridsvagnar, blod, brinnande hus i mörka färger. Tre år senare målade de ett annat slags banderoll: blommor, vatten, gräs, gula solar med ljusa färger. ►

► Allt måste levas ut på det ena eller andra sättet. En orolig pojke som bråkade mycket i skolan fick papper och kriter på Minicirkusen. Han satte genast igång att måla kistor och lik, som var släktingar och andra som han kände. Sedan lugnade han ned sig.

– Det här är först och främst ett projekt för att skydda barn, att ge psyko-socialt stöd i en tuff miljö där barn inte alltid får vara barn, säger David Mason.

Färdighetsövningarna kräver koncentration och självdisciplin. När barnen lyckas växer deras självförtroende. Entusiasm, lek och skratt fungerar som terapier. I humorn kan det finnas mycket allvar.

Teaterföreställningarna har alltid ett utbildande budskap, till exempel om hur man löser konflikter, undviker minor, vikten av att tvätta händerna. Det är kunskap som räddar liv. Ett av fyra barn dör före fem års ålder. Inte så sällan är dödsorsaken diarré på grund av bristande hygien.

Afghanistanklassen är ett pedagogiskt laboratorium. Här studeras klimat, geografi, biologi, historia, konst, kulturarv, etniska rupper, samhällskunskap, ekonomi, utveckling med mera.

Allt lärs in med kreativa metoder. Dessa skiljer sig radikalt från traditionell afghansk undervisningsmetodik, som bygger på utantillärning och oreflekterad upprepning. Berit Mülhausen menar att barnen måste få vara aktiva och interagera med lärarna.

Kunskap ska inte begränsas till

Entusiasm, lek och skratt fungerar som terapi. I humorn kan det finnas mycket allvar.

att bara vara intellektuell. Alla fem sinnen ska vara med. Man lär genom att göra, leka, pröva och ha roligt.

MMCC ger pedagogiska kurser för Svenska Afghanistankommitténs skolkonsulter, som i sin tur vidareutbildar lärare. I kurserna lyfts konstformer fram som uttrycksmedel och metod i alla ämnen. Visualisera och konkretisera är ledorden. Man gör jättkartor och tredimensionella modeller av Afghanistan och pussel där varje provins är en pusselbit.

Meterlånga banderoller målar och beskriver landets historielinje. Affischer berättar om olika temata. Därtill poesiverkstäder, ordlekar, drama och ämnet ”skojig matematik”.

– Även skolan kan vara så där WOW som på cirkus!

Det enda stora problemet som Berit och David har att brottas med är ekonomin, att få ihop pengar till hyra och löner. För övrigt rullar det på bra.

– Vårt mål är att avveckla oss själva utan att verksamheten radikalt förändras.

De afghanska medarbetarna har blivit kolleger istället för anställda. Det är afghaner som administrerar och leder barngrupperna. Berit och David träder alltmer in i bakgrunden som rådgivare.

Som ett led i den processen letar de efter en internetlärare. Dels för att barnen ska kunna vara med i ett internationellt projekt där Sidenvägen ska läggas ut på nätet. Och dels för att deras internationella kontakter ska tas över av afghanerna.

Det är det som bär dem. Att åstadkomma förändringar där afghaner själva är drivkraften. Att utifrån afghansk kultur skapa öppenhet inför nya idéer och influenser. För om det någonstans har funnits en kulturens korsväg så är det väl här i Afghanistan.

Sedan sjunger flickkören så det visslar om örönen. Rutorna skallrar. Deras rättfram blickar viker inte en millimeter. Det är svårt att tänka sig att någon någonsin skulle kunna sätta sig på dessa flickor. ■

Några flickor samtalar under morgonsamlingen.

